

Perspectief 2 — Relationeel / Sociaal

Mens ↔ mens via machine

Versie 1.0 · 24 januari 2026 · Nederlands · Leestijd: 2 min. · © Niels van den Hoek

Context: Dit is één van meerdere perspectieven binnen Project AIAS. Voor de volledige achtergrond wordt aangeraden eerst het manifest te lezen.

Project AIAS verkent de maatschappelijke, organisatorische en menselijke impact van kunstmatige intelligentie.

Inhoudsopgave

1. Waar dit perspectief over gaat
2. Wat er zichtbaar wordt
3. Spanningsvelden die ontstaan
4. Plaats binnen AIAS
5. Voorbeeld — Samenwerking in teams

1. Waar dit perspectief over gaat

Dit perspectief kijkt naar wat er gebeurt met menselijke relaties wanneer interactie steeds vaker wordt gemedieerd door technologie. Communicatie, samenwerking en besluitvorming verlopen dan niet meer direct van mens tot mens, maar via systemen die waarnemen, ordenen en soms zelfs meedenken.

2. Wat er zichtbaar wordt

Wanneer technologie tussen mensen in komt te staan, veranderen relaties op een aantal concrete manieren:

- Interactie wordt vaker asynchroon en gefilterd;
- Interpretatie verschuift van lichaamstaal naar data en context;
- Systemen beïnvloeden wat zichtbaar wordt en wat niet;
- Vertrouwen verplaatst zich deels van persoon naar proces;
- Misverstanden ontstaan sneller, maar worden ook sneller schaalbaar;
- Nabijheid wordt minder fysiek, maar niet per se minder betekenisvol;
- Relaties verdwijnen niet, maar veranderen van vorm.

3. Spanningsvelden die ontstaan

Deze verschuiving roept fundamentele vragen op:

1. Wat betekent empathie wanneer contact wordt gemedieerd?
2. Wie is aanspreekbaar als communicatie via systemen verloopt?
3. Hoe behouden we menselijkheid zonder technologie te wantrouwen?
4. Wanneer helpt afstand en wanneer vervreemdt zij?

Hier ontstaat spanning tussen efficiëntie en nabijheid, tussen schaal en aandacht.

4. Plaats binnen AIAS

Binnen AIAS wordt technologie niet gezien als vervanging van menselijke relaties, maar als een tussenlaag die relaties beïnvloedt. Dit perspectief maakt zichtbaar dat menselijkheid niet verdwijnt door technologie, maar kwetsbaarder wordt wanneer zij niet bewust wordt meegenomen in ontwerp en gebruik.

5. Voorbeeld – Samenwerking in teams

In teams die grotendeels digitaal samenwerken, verschuift de dynamiek. Besluiten worden genomen op basis van dashboards, analyses en samenvattingen. Dat vergroot overzicht, maar verkleint soms het gevoel voor nuance. Teamleden die elkaar weinig zien, vertrouwen meer op proces en minder op persoonlijk aanvoelen.

Teams die dit onderkennen maken bewust ruimte voor reflectie, dialoog en vertraging. Niet om technologie terug te draaien, maar om relaties actief te onderhouden. De kwaliteit van samenwerking blijkt dan minder afhankelijk van tools en meer van hoe teams omgaan met wat die tools zichtbaar maken en verbergen.

Relaties verdwijnen niet in een technologisch landschap, maar ze vragen aandacht om menselijk te blijven.

